

Gamlir dómar um ærumeiðing

Jørgen Jacobsen kom í proceduru síni inn á fleiri gamlar dómar um ærumeiðing og skulu vit endurgeva teir her:

U. 1923.917 H. Det drejede sig her om dagbladet Heimdal. I dette blad stod der en artikel, der havde overskriften: Grænseagitationens vildskud. Planer om en selvstændig stat indtil k a n a l e n . (Kieler-kanalen). Sagsøgeren nævntes som en af dem, der navnlig propagerer for idéen. Dette bestred sagsøgeren og det kunne ikke bevises. Alligevel blev redaktøren frifundet, »da artiklen ikke skønnedes at overskride grænserne for den politiske ytringsfrihed og den ytringsfrihed, der må indrømmes den offentlige kritik overfor foreteelser som de under denne sag omtalte, i for-

vejen offentlig debatterede planer ...»

U. 1938.576 V. Det drejede sig her om en tiltalt, der på et offentligt møde havde fremsat ærekrænkende udtalelser om justitsministeren. Bl. a. havde han i en avis skrevet et åbent brev, hvori han sigtede denne for at have »øvet uret«, ligesom han betegnede ministerens virksomhed som skadelig ved gennem dennes foragt for grundloven og højesteret at have påført store dele af befolkningen ulovlige tab og ufornødne lidelser. Det hedder i landsrettens dom, der frifandt ham for de nævnte sigtelser, at »der gennem mange år i offentlige drøftelser ... havde været brugt en særdeles kraftig udtryksmåde til kritik af politiske partiers og ministres handlemåde, uden at indskriden herimod i almindelighed er sket, og

der har som følge heraf på disse områder udviklet sig en sådan ytringsfrihed, at de nu omhandlede udtalelser ikke kan anses at indeholde nogen hån eller fornærmelig tiltale mod justitsminister Steincke».

U. 1955.912 Ø. (CAL-UM-SAGEN). I et dagblad (Dagens Nyheder) var der optaget en artikel hvor der var fremsat beskyldninger mod Næstveds tidligere borgmester bl. a. fr. at have tilsidesat den parlamentariske anstændighed og andre beskyldninger, som borgmesteren fandt ærekrænkende. Redaktøren blev frifundet. Det hedder i dommen, at »det må være tilladeligt for et dagblad at fremsætte kritiske bemærkninger i en vis skarp form om forhold, der i byrådet har givet anledning til stærk diskussion.

VLT 1958.326. Her fandtes udtrykket »politisk hykler« ikke at overskride ytringsfri-

hedens grænser.

U. 1958.1182 H. (Scherfig-Politiken-sagen). Her havde forfatteren Hans Scherfig i Land & Folk angrebet chefredaktør Hakon Stephensen. Politiken for en juletale Stephensen havde holdt i radion og som Politiken bragte som kronik. Angrebet var kraftigt. Politiken kvitterede for angrebet ved bl. a. at kalde Scherfig for »citatfusker og ordbedrager«. Højesteret fastslog, at disse ord var ærekrænkende og de kendtes ubeføjede. Men straffen bortfaldt i medfør af § 269 stk. 1 og § 272. Højesteret tilføjede til landsrettens præmisser, at det var Scherfig, der indledte polemikken på grundlag af radiotalen, som ikke indeholdt nogen rimelig anledning til angreb i den af Scherfig valgte form.

U. 1961. 549 H. Hans Jørgen Lembourn skrev i Politiken en kronik om en rejse til Tjekoslovak-

et, som i Land og Folk gjordes til genstand for omtale i en redaktionel artikel. I dennes udtalelser bl. a. at en agent for Goebbels ikke kunne have leveret en mere uvederhæftig ja bevidst løgnagtig skildring, at Lembourn var en Goebbels-elev og at han i Afrika morede sig med at skyde efter negre. Uagtet disse grove sigtelser, der mortificeredes, slap Land og Folks redaktør med 20 dagbøder á 30 kr., idet det toges i betragtning, at Lembourns kronik ved sin stærkt subjektive karakter i nogen måde har givet L&F opfordring til at tage kraftigt til genmæle.

U. 1966.167 V. Chefen for Jyske Dragonregiment havde under en forældredag ved regimentet i en tale udtalt: »De mennesker, der taler mod NATO tænker måske ikke dybere over det, men i virkeligheden er den indstilling, de

giver udtryk for forbryderisk og landsforræderisk«. 6 medlemmer af SUF, der var modstander af NATO, søgte obersten for injurier. Han blev frifundet idet »udtalelsen, henset til den igangværende, meget lidenskabelige debat om Danmarks forbliven i NATO og til forbeholdet samt til, at der ikke var sigtet til bestemte personer, ikke fandtes at være en strafbar injurie».

Jeg skal henvise til U. 1952.428 Ø (nævnt i komm. strfl. s. 336 AD § 272), hvor retten lod straffen bortfalde uan angivelse af hjemmel, »da parterne alene anvendte en injuriersags form for at søge organisationsmæssige overensstemmelser afgjort ved domstolene».

Tá demagogurinn tekur valdið frá menniskjanum

— *Eg havi ongantið upplivað slíka intoleransu og fanatismu sum hana, ið saksøkjarin Óli Breckmann stendur sum talsmaður fyrri. Tað er heldur eingin orsök til at halda skrivningina vera stuttliga, tí mong av hansara persónligu álopum á menniskju, sum honum ikki dámar, hava ført til mikla liðing hjá hesum fólki. Hetta kann ein rokna við, tá demagogurinn tekur valdið frá menniskjanum, segði Jørgen Jacobsen, tá hann í proceduru síni kom við meira itókiligum viðmerkingum til sakarmálið.*

Hann segði:

som i 1799 skrev Søren Hempel (citeret hos Germers s. 239-40) bl. a.: »Angående løgnagtige beretninger om Statens Foranstaltninger og Beslutninger ... da kommer det an på, hvad der forstås ved »løgnagtig«? Er det nemlig med Hensyn til Personer, for saa vidt han med Overlæg og frit Forsæt udspreder slige Beretninger i nogen ond

Hensigt, da er det udenfor al Tvivl, at han fortjener at straffes. Men skulde ved løgnagtige beretninger ogsaa forstaaes saadanne, som vare falske uden Personens Vidende og Villie, da vil især Journalisten, hvem det dog engang er umuligt at skaffe sig evident Vished om enhver af sine Relationer, komme i det ubehagelige Alternativ: enten

reent at fortie mange almeeninteressante Efterretninger, eller idelig være udsat for, endog med den bedste Villie at overtræde Lovene og paadrage sig deres Straf».

Lignende regler har man i Tyskland og Schweiz, hvor kun »bewusst oder leichtfertig unwahre Behauptungen« kan pådrage strafansvar.

Konkrete bemærkninger om sagen.

Jeg sagde igår i min indledning, at sager som denne ikke hører hjemme ved domstolene, men må henvises til medierne og de politiske forsamlinger.

Sagsøgeren er jo også udmærket klar over dette, når det drejer sig om modstanderes sager mod Dagbladið — det har jeg påvist ved at citere de fortrinlige bemærkninger i artiklen i Dagbladet fra 23.12.1985, hvor der bl. a. står:

»Tað er gleðiligt, at Rætturin endiliga hevur fingið eyguni upp fyrri, hvussu teir vinstrahallu eyðnýta henda tignarlaga og demokratiskt grundleggjandi týðningarmikla stovn til at fara herferð móti politiskum mótstøðumönnum á frælslynta veinginum.

Frøbert

Men er det nu også gældende dansk ret?

Frøbert skriver i »Sandhed og Æren« (1976), at han er tilhænger af, at ikke alene sandhedsbevis for en i pressen fremført beskyldning skal kunne medføre ansvarsfrihed, men også, at en journalist skal kunne findes, selv om han ikke

Kanska læra hesir kommunistarnir av hesi aðru frifinning á rað av tí ákærda blaðstjórnunum, at teir ikki kunnu halda Færoya rætt til leikpall fyrir sinum patíkna ærukæra viðkvæmi.

(Greinin er skrivað í samband við sakarmálið, ið Tummas í Dali legði móti Óla Breckmann, blaðstj.)

Og Jørgen Jacobsen helt síðani fram í proceduru síni:

Denne artikel er usægtelig en boomerang. Nej, sagde sagsøgeren bør sandelig ikke kunne benytte Færoernes ret til scene for sin sarthed.

Det er egentlig mærkeligt, at en politiker og en redaktør af en politisk avis som sagsøgeren er så ømskindet. Jeg skal om lidt endnu engang — og forhåbentlig for sidste gang — trække sagsøger-

ens utroligt grove og hensynsløse ærekrænkende udtryk mod anderledes tænkende frem i offentlig beskuelse.

Lad mig straks påny betone, at jeg naturligvis ikke mener, at sagsøgeren ikke skal have ret til at fortsætte sin i egne og meningsfællers øjne vel-signelsesrige politiske æreskændervirksomhed. Det bør ingen forbyde ham, hvis han opfylder kravet om, at det drejer sig om politik og ikke personlig forfølgelse, at han forbedrer sig og går efter bolden og ikke efter manden og at han ikke fremsætter bevidst usande beskyldninger eller han hensynsløst er ligeglad hermed.

Om sagsøgeren i fremtiden kan opfylde disse elementære krav ved jeg ikke — jeg tvivler ærlig

fuldtud kan godtgøre rigtigheden af de offentliggjorte oplysninger, men hvor han dog på grund af foretagne undersøgelser har været i god tro og samtidig handlet til varetagelse af anerkendelsesværdige interesser.

Jeg mener, at dompraksis meget vel i det store og hele er i overensstemmelse med disse tanker.

I flere af afgørelserne er retorsionssynspunktet jfr. strfl. § 272 fremme — enten således, at betingelserne for at frifinde lempes eller således at der direkte gives strafbortfald.